

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Kateřiny Šimáčkové, JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **R. H.**, zastoupeného JUDr. Alenou Jirovcovou, advokátkou, se sídlem Šafaříkova 161, Jičín, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, poštovní přihrádka 21/OAM, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 6. 2010, č. j. OAM - 27/LE - 05 - K03 - R2 - 2009, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 12. 2010, č. j. 28 Az 35/2010 - 138,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 12. 2010, č. j. 28 Az 35/2010 - 138, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni žalobce, advokátce JUDr. Aleně Jirovcové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v částce 4800 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Shrnutí dosavadního řízení

Žalobce se kasační stížností domáhá, aby byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 12. 2010, č. j. 28 Az 35/2010 - 138, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany.

Žalobce, syrský občan kurdské národnosti, podal dne 22. 1. 2009 žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že v roce 2007 navštívil irácký Kurdistán a v důsledku této návštěvy byl obtěžován ze strany syrské tajné služby, jednou byl také na deset dnů zadržen. V pohovoru ze dne 30. 1. 2009 žalobce doplnil, že do iráckého Kurdistánu jel za účelem zaměstnání jako opravář aut. Do své vlasti se vracel po sedmi měsících, na hraničním přechodu jej ovšem zatkla tajná služba a držela jej patnáct dní kvůli podezření, že je tajným agentem. Po patnácti dnech byl přemístěn na oddělení politické policie v Kamišlí, kde strávil dalších šestnáct dní. Propuštěn byl poté, co jeho otec zaplatil úplatek. I po propuštění vojenská tajná služba opakovaně žalobce navštěvovala a aby se jí vyhnul, žalobce se přestěhoval do města Tartus. V průběhu jeho pobytu mimo Kamišlí žalobce požádal o vystavení nového cestovního dokladu u tajné služby v Damašku a na základě tohoto dokladu vycestoval v lednu 2009 ze země. Žalobce podstoupil poslední výslech v Kamišlí v červnu 2008; po přestěhování do Tartusu další problémy neměl, nicméně od svého otce věděl, že tajná služba ještě několikrát jeho domov navštívila a žádala, aby se jim po návratu ohlásil. Žalobce byl u pohovoru dotázán, jak bylo možné, že mu byl vystaven cestovní doklad, byl-li předtím zadržován tajnými službami. Žalobce odpověděl, že pro vyřízení pasu potřeboval potvrzení od tajné služby, neboť svůj původní pas zničil. Otec tedy zaplatil jednomu důstojníkovi v Kamišlí, aby jméno žalobce neposílal do Damašku ani do Hasaky, a díky tomu se příslušné orgány v jiném městě o výsleších nedozvěděli. Po návratu do vlasti se žalobce obává uvěznění nebo dalších problémů ze strany syrské tajné služby.

Na základě pohovoru a získaných podkladů o zemi původu žalovaný vydal dne 11. 2. 2009 rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). Toto rozhodnutí k žalobě Krajský soud v Praze rozsudkem č. j. 48 Az 13/2009 - 39 ze dne 21. 8. 2009 zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení z důvodu použití zastaralých podkladových materiálů pro posouzení podmínek pro udělení azylu i doplňkové ochrany, tedy z důvodu pochybení správního orgánu při zjišťování skutkového stavu věci.

Žalovaný si opatřil aktuálnější informace k Syrské arabské republice a v průběhu seznámení žalobce s podklady dne 23. 4. 2010 se jej zeptal, zda chce uvést nové informace či skutečnosti ke své žádosti o mezinárodní ochranu. Žalobce uvedl, při odchodu z Iráku odevzdal doklady týkající se jeho osoby a následně byl zatčen irackou policií. Na dotaz, proč se o zadržení v Iráku nezmínil dřív, uvedl, že si není jist, zda to byla irácká policie; jelikož měly tyto osoby oblečené uniformy, mohla to být i bezpečnostní služba hotelu. Nicméně z obavy o svůj život jim přenechal všechnu hotovost a poté byl propuštěn. K této události ovšem nemůže žalobce doložit žádný důkaz.

Žalovaný vydal nové rozhodnutí, jímž opět žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona o azylu neudělil. Odůvodnění ve vztahu k azylu založil žalovaný na tom, že žalobce mohl s přihlédnutím ke své osobní situaci nalézt účinnou ochranu v jiné části státu, jehož státní občanství má. Žalobce tzv. institutu vnitřního přesídlení minimálně jednou úspěšně využil, když se usadil v Tartasu, kde i bez problémů pracoval, rovněž se mohl usadit v Damašku, který má několik milionů obyvatelů a kde by zcela jistě zaměstnání také našel. Ve vztahu k posouzení doplňkové ochrany žalovaný uvedl, že

možné zadržení žadatele po jeho návratu považuje žalovaný za velmi nepravděpodobné, neboť již vydání pasu je podmíněno souhlasem syrských bezpečnostních služeb a předpokládá důkladné prověření osoby, kterým žalobce prošel. I skutečnost, že žalobce policisté nenavštívili od června 2008, potvrzuje nepodloženost obav žadatele. Ani sama skutečnost, že žalobce požádal v zahraničí o azyl, by dle zpráv o zemi původu neměla vést k jeho perzekuci či nebezpečí špatného zacházení. Případné obavy z porušení svých práv může žalobce řešit u příslušných úřadů, ačkoliv vzhledem k jeho kurdskému původu lze očekávat jisté obtíže. Konečně žalovaný dodal, že na území Sýrie neprobíhá takový ozbrojený konflikt, který by mohl představovat vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti žalobce, a nebyly uvedeny ani důvody pro obavy z vážné újmy v podobě trestu smrti či jiného rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Krajský soud v Hradci Králové žalobu rozsudkem ze dne 16. 2. 2011 zamítl, ve věci rozhodoval bez nařízení jednání za splnění podmínek podle § 51 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."). Krajský soud se ztotožnil s tím, že žalobci nehrozí v zemi původu pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu ani vážná újma ve smyslu § 14a téhož zákona. Své odůvodnění z převážné části založil na tom, že oproti žalovanému je přesvědčen, že se žalobci žádná újma ve formě uvěznění a fyzického násilí na území Sýrie nestala a poukázal přitom na různé rozpory ve vyjádřeních žalobce před správním orgánem. I kdyby snad k potížím s policií došlo, soud přitakal závěru žalovaného, že tyto byly omezeny lokálně na území města Kamišlí. Ve vztahu k doplňkové ochraně soud doplnil, že z informací o zemi původu ve správním spisu vyplývá, že *„syrský občan bez dřívějších či aktuálních politických aktivit, který zemi opustil legálně, nebude mít v případě návratu větších potíží, tedy perzekuce jeho osoby, špatné zacházení a porušování lidských práv mu nehrozí*".

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel") kasační stížnost. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem soudu, podle nějž jeho vyjádření nejsou věrohodná. Stěžovatel dále nesouhlasí se závěrem, že mu je k dispozici v zemi původu možnost vnitřního přesídlení. V doplnění kasační stížnosti ze dne 13. 6. 2011 stěžovatel poukázal na aktuální výjimečný stav v zemi. Stěžovatel proto apeluje na kasační soud, aby přihlédl k současné situaci v jeho vlasti. Stěžovatel rovněž poukazuje na humanitární důvody ve smyslu § 14 zákona o azylu a na důvody pro udělení doplňkové ochrany s ohledem na skutečné nebezpečí vážné újmy, jež mu hrozí v Sýrii. V podání ze dne 13. 8. 2011 pak stěžovatel doložil fotodokumentaci své účasti na protestní akci před Syrským velvyslanectvím v Praze proti násilí ze strany syrské vlády proti demonstrantům.

Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti domnívá, že námitky uplatňované stěžovatelem jsou obdobné těm, které uplatnil v žalobě. Pokud jde o údajné nepřesné tlumočení v průběhu řízení, žalovaný považuje tyto námitky za nepřípustné podle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť nebyly uplatněny v průběhu řízení o žalobě. Žalovaný se dále přiklání k rozhodnutí soudu a v jeho rozhodnutí neshledává žádné pochybení.

Posouzení přípustnosti a přijatelnosti kasační stížnosti

Než Nejvyšší správní soud přistoupil k projednání věci, posoudil přípustnost kasační stížnosti. Stěžovatel se včas podanou kasační stížností domáhá přezkumu

rozhodnutí krajského soudu, které vzešlo z řízení, jehož účastníkem byla (§ 103 s. ř. s.), jeho kasační stížnost splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud neshledal ani jiné důvody pro nepřípustnost kasační stížnosti. Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti posuzoval Nejvyšší správní soud její přijatelnost.

Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany, pokud tato svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele zejména tehdy, pokud (a) se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*; (b) se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*; (c) je potřeba učinit tzv. *judikatorní odklon*; (d) by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele;* toto pochybení může spočívat v tom, že krajský soud *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, či v tom, že krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Je přitom v zájmu stěžovatele uvést také, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů.

Stěžovatel sice neuvedl důvody pro přijatelnost své kasační stížnosti, nicméně Nejvyšší správní soud shledal, že je nutné posoudit, zda krajský soud nepochybil při konstatování nevěrohodnosti stěžovatele způsobem, který by mohl mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele, a konstatoval tak přijatelnost kasační stížnost. Námitkami se dále zabýval v pořadí, v jakém byly uplatněny.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v rozsahu uplatněných kasačních námitek a shledal ji důvodnou.

Nevěrohodnost

Jako první posoudil Nejvyšší správní soud námitku týkající se závěru krajského soudu o nevěrohodnosti stěžovatele. Stěžovatel uvedl, že byl odkázán na tlumočníka, neumí český jazyk a je negramotný. Tlumočník korigoval jeho slova v tom směru, aby vypovídal pouze k událostem zaměřeným vůči jeho osobě v Sýrii. Domnívá se, že různé rozpory jsou vytrženy z kontextu, například délka jeho zadržení byla jednou počítána vcelku, podruhé v součtu a podobně. Žalovaný část této námitky, kde stěžovatel poukazuje na nedorozumění s tlumočníkem, považuje za nepřípustnou kasační námitku ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s.

Zdejší soud se s tímto argumentem neztotožňuje, neboť problémy s tlumočením zmiňuje stěžovatel teprve v reakci na závěr krajského soudu o jeho nevěrohodnosti, tedy závěr, který žalovaný správní orgán neučinil, a vůči němuž žalobce neměl důvod brojit v řízení před krajským soudem.

Nejvyšší správní soud shledává problematickým, že se krajský soud pustil do rozboru věrohodnosti stěžovatele, která nebyla žalovaným ve správním řízení zpochybněna a že tak navíc učinil bez nařízení jednání. Stěžovateli tak nebyla ani ve správním řízení (kde jeho věrohodnost nebyla zpochybňována) ani v soudním řízení poskytnuta možnost na případné rozpory v jeho výpovědi reagovat, snad až na jednu výjimku (incident s iráckou policií, v případě kterého se žalovaný sám dotazoval, proč stěžovatel uvedenou událost neuvedl již dříve). Krajskému soudu nepříslušelo přehodnotit skutková zjištění o věrohodnosti stěžovatele, pokud sám nedokazoval.

Nicméně i pro případ, že by krajský soud nařídil jednání, neumožňují mu dle názoru Nejvyššího správního soudu pravidla, jimiž se řídí soudní řízení správní, učinit si závěr o nevěrohodnosti stěžovatele, pokud tento závěr nebyl v rozhodnutí žalovaného ani naznačen.

Přijetím soudního řádu správního byl do soudního řízení správního zakotven princip tzv. plné jurisdikce (srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2000, sp. zn. I. ÚS 533/98 nebo též Součková, M., Lavický, P., Šiškeová, S. *Soudní řád správní s judikaturou a souvisejícími předpisy*, Praha: C. H. BECK, 2005, str. 296). Tento princip se do správního soudnictví promítá tak, že ačkoli rozhodující je skutkový stav, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu, soud může doplnit dokazování a podle § 77 odst. 2 s. ř. s. ve svém rozhodnutí pak vyjde ze skutkového a právního stavu takto zjištěného. Kromě principu plné jurisdikce, podléhá ovšem správní řízení soudní dalším důležitým pravidlům, mimo jiné přísnou dispozitivností řízení, tedy kompetencí soudů zabývat se žalobou pouze v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se principem plné jurisdikce zabýval podrobně ve svém rozsudku ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 - 99, v němž konstatoval: *„Tento požadavek lze stručně vyjádřit tak, že soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde nalezl správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ze známých hledisek závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nahrazení či doplnění nebo tak učiní sám. Tato činnost soudu je nezbytným předpokladem pro bezvadný právní přezkum napadeného rozhodnutí, neboť jen správně a úplně zjištěný skutkový stav v řízení bez procesních vad může být podkladem pro právní posouzení věci.* ***Není však cílem soudního přezkumu ve správním soudnictví nahrazovat činnost správního orgánu. Východiskem přístupu soudu pro rozhodnutí, zda a do jaké míry případně dokazování provádět, bude posouzení důvodnosti podané žaloby z hlediska uplatněných žalobních námitek.*** *Soudní přezkum správních rozhodnutí nelze vnímat jako „odvolací řízení“ v plné apelaci, proto také důkazní aktivita soudu bude vždy činností doplňkovou, nikoliv dominantní.“* (důraz doplněn; rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Nad rámec žalobních námitek lze posuzovat pouze některé otázky, nesprávně zjištěnou věrohodnost žadatelů o mezinárodní ochranu ovšem mezi vady, k nimž se přihlíží *ex officio*, správní soudy nezařazují. Z úřední povinnosti by ji mohly posoudit pouze, pokud by takto určená věrohodnost mohla vést k vyhoštění žadatele do země, kde

mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, tedy pokud shledají hrozbu porušení zákazu *non-refoulement* ve smyslu čl. 33 Ženevské úmluvy nebo ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2008 - 84, body 22 - 23. Ačkoliv je pravdou, že věrohodnost žadatele je pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu přímo zásadní a že u nevěrohodného žadatele by bylo nadbytečné posuzovat podrobně jím uváděné události, jež byly důvodně zpochybněny, přesto podle názoru zdejšího soudu se z povahy věci nemůže jednat o otázku posuzovanou z úřední povinnosti. Krajský soud je povinen postupovat tak, aby co nejvíce šetřil podstaty a smyslu práv účastníků soudního řízení a aby respektoval účel, kvůli kterému existuje správní soudnictví, a tím je ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob (srov. § 2 s. ř. s.).

Na podporu tohoto závěru Nejvyšší správní soud připomíná zásadu specifickou pro řízení o mezinárodní ochraně a pro otázku posuzování věrohodnosti, kterou zdejší soud podrobně popsal v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, část IV.b) (i), podle níž v důkazní nouzi, lze-li předpokládat, že došlo nebo by mohlo dojít k porušení základních lidských práv a svobod žadatele, musí správní orgán skutečnosti uváděné žadatelem o mezinárodní ochranu zohlednit v pochybnostech v jeho prospěch (srov. též rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89). Tuto zásadu správní orgán nemusí použít, pokud vyvrátil hodnověrnost tvrzení žadatele, což ovšem v nyní posuzované věci neučinil. Implicitní posouzení žadatele jako věrohodného v rozhodnutí o mezinárodní ochraně za situace, kdy správní orgán rovnou přistoupí k meritornímu posuzování věci a věrohodnost nikterak nezpochybňuje, může tedy být založeno na tom, že správní orgán uplatnil výše uvedené pravidlo a v pochybnostech se rozhodl akceptovat věrohodnost tvrzení žadatele i přes některé nesrovnalosti. V takovém případě ovšem správní orgán svůj závěr ve prospěch žadatele nemusí odůvodňovat, a může rovnou přistoupit k posouzení merita žádosti o mezinárodní ochranu.

Lze konstatovat, že výše uvedenými pravidly přezkumu správních rozhodnutí se krajský soud neřídil, neboť bez dokazování a bez ohledu na uplatněné žalobní námitky, jimiž byl při svém přezkumu vázán, pouze na základě obsahu spisu, konstatoval nevěrohodnost tvrzení stěžovatele. Žalovaný se ve svém rozhodnutí posouzením věrohodnosti stěžovatele vůbec nezabýval, proto ani krajský soud nemohl učinit předmětem svého přezkumu implicitní závěr žalovaného o věrohodnosti stěžovatele. Úlohou krajského soudu bylo tedy ze závěru žalovaného o věrohodnosti žadatele vycházet a žalobu rovněž posuzovat v mezích toho, zda stěžovatel mohl uplatnit tzv. alternativu vnitřního přesídlení, jíž argumentoval žalovaný v části rozhodnutí o neudělení azylu, a zda stěžovateli skutečně nehrozila vážná újma.

Výše uvedená vada rozhodnutí krajského soudu by nicméně nemusela mít dopad na zákonnost celého rozhodnutí krajského soudu, pokud by se kromě věrohodnosti stěžovatele krajský soud také podrobně a dostačujícím způsobem vypořádal s žalobními námitkami. V takovém případě by Nejvyšší správní soud pouze korigoval odůvodnění krajského soudu a ve zbytku rozsudek potvrdil. Zda je tento postup namístě v tomto případě, posoudí Nejvyšší správní soud v další části svého rozhodnutí v rozsahu uplatněném kasačními námitkami.

Možnost vnitřního přesídlení stěžovatele

Další kasační námitka stěžovatele směruje proti otázce posouzení možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele. V kasační stížnosti stěžovatel napadá, že pokud jde o možnost vnitřního přesídlení, ve městě Tartus pobýval bez přihlášení se do evidence a pouze několik měsíců, jak policii, tak úřadům se zcela vyhýbal. Domnívá se, že bylo jen otázkou času, než by se dostal do situace, kdy by kvůli svému kurdskému původu byl ponižován. Stěžovatel uvádí, že nemůže žít ve své vlasti tuláckým způsobem života, tedy tak, že pobude na určitém místě určitou dobu, pak se odstěhuje do jiné části země, a tak dále.

Ačkoliv stěžovatel v průběhu řízení před krajským soudem neformuloval takovou žalobní námitku, jež by směřovala explicitně vůči posouzení alternativy vnitřního přesídlení, podrobně napadal závěr týkající se neudělení azylu i doplňkové ochrany, z nichž první forma mezinárodní ochrany mu nebyla přiznána pouze odkazem na to, že úspěšně využil vnitřního přesídlení. Tuto obecně formulovanou námitku upřesnil stěžovatel v doplnění žaloby ze dne 5. 11. 2010 tím, že vzhledem k jeho příslušnosti ke kurdské menšině mu hrozí na území celého státu diskriminace z tohoto důvodu a též uvěznění; k tomu stěžovatel dodal, že jsou známy případy, kdy proběhly razie u osob kurdské národnosti a tyto osoby byly umístěny do dlouhodobé vazby bez udání důvodu (stěžovatel odkázal na zprávy založené ve správním spise). Krajský soud tedy nemohl posoudit námitku týkající se neudělení azylu, aniž by možnost vnitřního přesídlení zkoumal přihlížeje také k doplnění žaloby. S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud považoval kasační námitky směřující vůči tomuto posouzení za přípustné (*a contrario* § 104 odst. 4 s. ř. s.).

Krajský soud v tomto ohledu potvrdil rozhodnutí žalovaného stručným posouzením: *„I kdyby snad k potížím s policií v Qamishli došlo, soud se kloní k závěru žalovaného. Ten zdůraznil, že potíže žalobce byly omezeny lokálně, na území města Qamishli. Když se za prací odstěhoval do jiného města, perzekuce nepokračovala, jak sám potvrdil“.* Správní orgán, na jehož závěry se soud odvolal, nad rámec citovaného ještě uvedl, že když stěžovatel požádal o potvrzení k vydání nového cestovního dokladu v Damašku, bylo mu toto bez problému vydáno. K perzekuci nedocházelo ani ve městě Tartus ani v Damašku, a stěžovatel minimálně jednou úspěšně využil institutu vnitřního přesídlení.

Otázkou posuzování možnosti vnitřního přesídlení se zdejší soud zabýval především v rozsudcích č. j. 4 Azs 99/2007 - 93 ze dne 24. 1. 2008 a č. j. 5 Azs 40/2009 - 74 ze dne 28. 7. 2009. Shledal, že žadatel může skutečně nalézt účinnou ochranu před pronásledováním či vážnou újmou v jiné části země, jsou-li naplněny tyto podmínky: (1) jiná část země je pro žadatele dostupná; (2) přesun do této části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti a (4) ochrana v této části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a při jejich posouzení je třeba brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele (srov. též § 2 odst. 8 zákona o azylu ve spojení s čl. 7 odst. 2, čl. 8 odst. 1 a odst. 2 kvalifikační směrnice). Kritéria se posuzují posloupně od otázky dostupnosti jiné oblasti,

účinnosti tohoto řešení, rizika navrácení do místa hrozící újmy až k otázce poskytnutí minimálního standardu lidských práv po přesídlení.

Žalovaný v tomto případě splnil požadavek Nejvyššího správního soudu, aby byla vymezena konkrétní část země, kterou lze považovat za útočiště před možným pronásledováním či vážné újmě (srov. rozsudek ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011 - 108); za možná útočiště označil hlavní město Damašek a město Tartus, kde žadatel určitou dobu pobýval.

Nejvyšší správní soud ovšem shledává, že konkrétně otázce vnitřního přesídlení se žalovaný v pohovoru věnoval pouze jedním dotazem, a to otázkou navazující na zjištění data posledního výslechu v Kamišlí (v červnu 2008): *„Měl jste ještě poté někdy nějaké problémy?“* Na to stěžovatel odpověděl, že *„už ne. Pracoval jsem v Tartusu, takže už ne. Otec mi říkal, že k nám domů ještě několikrát přišli a otec jim vždy řekl, že jsem někam odjel za prací a že když přijedu, řekne mi, abych k nim šel. Oni mu říkali, že se musím hlásit.“* Žalovaný se v pohovoru dále nezabýval tím, jaká byla situace stěžovatele v Tartusu, případně v Damašku, který stěžovatel zmínil jako město, kde si vyřizoval pas. Jedinou další informaci, kterou žalovaný od stěžovatele měl k dispozici ohledně jeho postavení v Damašku, bylo sdělení, že v hlavním městě mu vyřídili cestovní doklad přesto, že byl předtím bezpečnostními složkami zadržován a vyslýchán, neboť jeho otec podplatil jednoho důstojníka v Kamišli, aby se tyto informace dále nerozšiřovaly.

Stěžovatel tedy nebyl dotazován například na to, zda by po návratu mohl zůstat žít v Tartusu či Damašku (z hlediska dostupnosti obou měst); na to, zda přestěhováním do Tartusu (resp. do Damašku) byl podle něj jeho problém s policií vyřešen a zda by zde nebyl vystaven jinému pronásledování či jiné újmě (z hlediska účinnosti řešení přestěhováním); na to, zda mu nehrozilo navrácení z Tartusu (nebo z Damašku) do jeho rodného města, ani na to, za jakých podmínek v Tartusu žil (a zda tedy jeho život zde naplňoval minimální standard ochrany lidských práv). Odpovědi na uvedené otázky se žalovaný navíc nepokusil do rozhodnutí čerpat ani z početných informací o zemi původu, jež měl k dispozici.

Jistě by bylo možné dospět k závěru o úspěšném využití alternativy vnitřního přesídlení, jak učinil to žalovaný i krajský soud, pokud by byl stěžovatel v Tartusu pobýval delší dobu a žádné další problémy z této doby svého pobytu ve vlasti by neuvedl. Sotva půlroční pobyt, který mohl stěžovatel strávit ve městě bez přihlášení do místní evidence obyvatel, jak uvádí v kasační stížnosti, takové úspěšné využití alternativy vnitřního přesídlení vzhledem k podmínkám a standardu ochrany lidských práv v Sýrii nepředstavuje. Toto tvrzení stěžovatele v kasační stížnosti by přitom mohlo být zpochybněno z hlediska jeho důvěryhodnosti jako opožděně uplatněné, pokud by se byl žalovaný na výše uvedené sporné otázky zeptal v průběhu pohovoru, případně poté, co stěžovatele seznámil s podklady pro vydání rozhodnutí, z nichž mohl čerpat další relevantní informace pro účely možnosti vnitřního přesídlení.

Rovněž je představitelné, s ohledem na informace o zemi původu, tvrzení stěžovatele, že jeho pobyt by byl ztížen kvůli jeho kurdské národnosti. Tuto námitku ostatně stěžovatel uplatnil již před krajským soudem, který se ale s relevantností kurdské národnosti při využití možnosti vnitřního přesídlení nezabýval, s odkazem na to, že

stěžovatel již úspěšně vnitřní přesídlení využil. Zde není bez dalšího zjišťování předchozích zkušeností stěžovatele možné dospět k závěru, zda by případná diskriminace z důvodu kurdské národnosti naplňovala také kritéria pronásledování či vážné újmy (pro účely zkoumání druhého kritéria, viz výše), nicméně tuto otázku není možné pominout, neboť při posuzování možnosti vnitřního přesídlení je nutno přihlížet „k osobní situaci žadatele“ (srov. § 2 odst. 8 zákona o azylu).

Nejvyšší správní soud tedy shledal, že námitka týkající se nedostatečného posouzení možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele je důvodná. Vzhledem k tomuto závěru neshledal Nejvyšší správní soud možnou variantu naznačenou výše, aby rozsudek krajského soudu potvrdil a pouze doplnil a korigoval jeho odůvodnění.

Nové skutečnosti přednesené v průběhu řízení o kasační stížnosti

V doplnění kasační stížnosti poukázal stěžovatel na výjimečný stav v zemi a na nové nepokoje, v průběhu kterých přes tisíc osob zahynulo a přes 10 000 osob bylo zatčeno; policie i armáda střílí do demonstrantů ostrými náboji, diktatura se snaží svou moc udržet za každou cenu. Právě Kurdové, mezi které žalobce patří, tvoří spolu se Sunnity opozici, vůči které je namířena represe armády a policie. Dále stěžovatel přiložil svou fotografii z demonstrace před Syrským velvyslanectvím v Praze proti násilí ze strany syrské vlády proti demonstrantům. Stěžovatel požaduje, aby kasační soud vzal tato tvrzení v úvahu.

Nejvyšší správní soud zvažoval, zda nařídit jednání k provedení důkazů týkajících se nově se vyvíjející situace v Sýrii a možného nebezpečí, kterému by stěžovatel mohl být vystaven. Ačkoliv obecně platí, že kasační správní soudy přezkoumávají rozhodnutí vycházeje ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), judikatura zdejšího soudu umožňuje v případě, že hrozí porušení zásady *non-refoulement* (např. podle čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků - z pohledu azylu, nebo podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod – z pohledu doplňkové ochrany) dát přednost mezinárodním závazkům a uvedené pravidlo soudního řádu správního neaplikovat (rozsudek ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, publ. pod č. 1336/2007 Sb. NSS). K takovému kroku by měl přistoupit ten orgán, který se dozvěděl o existenci skutečností implikujících možné porušení zásady *non-refoulement* (srov. citovaný rozsudek č. j. 9 Azs 23/2007 - 64). Novější judikatura také poukazuje na možnost odkázat na tzv. novou žádost, v níž žalovaný posoudí nové skutečnosti, které nebyly bez vlastního zavinění žadatele předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany; soudu je ponechána volba mezi dvěma možnostmi: buď provést dokazování a posoudit riziko navrácení žadatele vstříc pronásledování či vážné újmě anebo odkázat na novou žádost, pokud je „*vzhledem ke konkrétním okolnostem věci zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu*“ (rozsudek ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131; rozsudek ze dne 28. 4. 2010, č. j. 2 Azs 8/2010 - 75).

V nyní posuzovaném případě se ovšem Nejvyšší správní soud rozhodl nevyužít ani jednu z uvedených možností, a to vzhledem ke konkrétním okolnostem tohoto případu. Dvě z kasačních námitek (viz výše) totiž Nejvyšší správní soud shledal důvodnými, další

řízení ve věci bude vést krajský soud. Pokud by rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bylo posledním rozhodnutím ve věci, ve kterém by bylo možné zvrátit případné nepříznivé důsledky navrácení pro žadatele, bylo by jistě namístě posoudit obě uvedené alternativy, a buď nařídit jednání k provedení důkazů anebo zjišťovat, zda je zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu. Vzhledem k tomu, že další řízení bude probíhat před krajským soudem, který bude vázán rozhodnutím zdejšího soudu, považoval by Nejvyšší správní soud za nehospodárné nařizovat jednání a za předčasné odkázat stěžovatele na novou žádost, neboť do doby rozhodování krajského soudu (nebo po případném zrušení rozhodnutí a vrácení věci žalovanému do doby rozhodování žalovaného) se situace v Sýrii bude nadále vyvíjet. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatele na provedení důkazů nevyhověl.

Shrnutí

Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud pochybil, když stěžovatele shledal nevěrohodným, neučinil-li takový závěr žalovaný. Odůvodnění krajského soudu v tomto rozsahu ovšem nemohl Nejvyšší správní soud pouze korigovat a stížnost zamítnout, neboť shledal důvodnou také kasační námitku týkající se posouzení alternativy vnitřního přesídlení pro stěžovatele v rámci jeho vlasti. Nejvyšší správní soud konečně nevyhověl návrhu stěžovatele na provedení důkazů týkajících se nového vývoje situace v Sýrii a jeho aktivit v České republice na podporu revolučních hnutí s odůvodněním, že provedení těchto důkazů je předčasné za situace, kdy bude před krajským soudem probíhat další řízení ve věci a za situace, kdy poměry v Sýrii se budou nadále vyvíjet.

Nejvyšší správní soud **tedy shledal kasační stížnost důvodnou** a s ohledem na tuto skutečnost napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovateli byla usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 3. 2011, č. j. 28 Az 35/2010 - 168, pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Alena Jirovcová; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovená zástupkyně k výzvě soudu sdělila, že požaduje odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 4800 Kč, a to za 2 úkony právní služby a dva režijní paušály, s tím, že není plátkyní DPH. Vzhledem k tomu, že ustanovená advokátka úkony právní služby nespecifikovala, soud přiznal podle obsahu spisu ustanovené advokátce odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti za dva úkony právní služby po 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a to za doplnění kasační stížnosti ze dne 14. 4. 2011 a další podání soudu ze dne 13. 8. 2011, a dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 4800 Kč. K vyplacení odměny Nejvyšší správní soud stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. prosince 2011

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu